CZU: 351.94(478-25)"1917/1918" https://doi.org/10.59295/lrr2024.23

Aspecte generale cu privire la atribuțiile și activitatea Miliției din județul Chișinău (1917-1918)

Iulian CRIMINCEANU
UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
0009-0009-8753-4622

General aspects regarding the duties and activities of the Militia in Chișinău county (1917-1918). This article reflects a chapter from the history of the Militia of Chișinău County during the period 1917-1918, highlighting the organizational structure, responsibilities, and activities of this institution essential for maintaining public order. The Militia of Chișinău County was composed of six militia sectors, covering a population of 203,343 inhabitants across an area of 3,272 desiatines. At the head of this structure was the militia chief, Andronachi Grigorie Vasilievici, assisted by two deputies. The militia was equipped with weapons such as Browninger and Nogana revolvers, cavalry sabers, spades, and Bergana firearms. The militia had various responsibilities, including maintaining public order, preventing and combating criminality, monitoring infrastructure and sanitary conditions, as well as managing population records, including deserters and prisoners of war, judicial and fiscal duties, and more. The six militia sectors were strategically placed in key localities: Chișinău, Nisporeni, Hâncești, as well as in the Budești, Sireț, and Mereni districts, with each sector fulfilling administrative and public safety roles, ensuring efficient control over the entire region.

Keywords: Bessarabia, militia, public order, resources, security.

Studierea și reflectarea istoriei Organelor de interne reprezintă un interes deosebit în știința istorică, întrucât anume organele de interne de-a lungul secolelor au asigurat ordinea și securitatea publică, un aspect extrem de sensibil în contextul transformărilor sociale. Aspectul organizării și activității organelor de interne în Basarabia a fost puțin cercetat de istoriografia națională, fapt care ne motivează să reflectăm societății istoria organelor de interne din Basarabia în perioada anului 1917-1918, o perioadă bulversată de schimbările social-politice din regiune. Instituirea noilor autorități la Petrograd, în urma revoluției burghezo-democratice din februarie, a marcat profund situația teritoriilor aflate sub administrația Rusiei, atât sub aspect administrativ, politic, social, economic, cât și exclusiv sub cel reformator.

După desființarea Poliției și Jandarmeriei țariste și adoptarea Legii cu privire la înființarea miliției și a Regulamentului provizoriu[1] de către guvernul provizoriu de la Petrograd, începând cu data de 17 aprilie 1917, și în Basarabia se inițiază introducerea

[1] *ANA DGAN*. F. 1648. Inv. 1. D. 1, f. 2.

noii organizări a structurilor de interne, abilitate cu menţinerea ordinii publice. Acest proces a fost unul treptat, în conformitate cu prevederile Regulamentului şi cu datele pe care am reuşit să le analizăm din cadrul izvoarelor arhivistice. În sprijinul acestor constatări ne servesc următoarele date pe care le-am obţinut în baza circularei din data de 29 aprilie 1917, sub numărul: 25433[2], trimisă de către Ministrul Afacerilor Interne principele Serghei Urusov comisarului gubernial din Basarabia. După cum observăm în baza circularei, ministrul cere autorităţilor din Basarabia să implementeze cât mai urgent decretele emise privind miliţia, în speţă se remarcă cererea punerii în aplicare a articolului 2 din Decretul privind înfiinţarea miliţiei, în baza căruia autorităţile centrale trebuie, într-un mod cât mai urgent, să transmită în gestiunea autorităţilor publice locale sumele alocate pentru întreţinerea angajaţilor din poliţie pentru anul 1917, care de acum vor servi drept mijloc de întreţinere a miliţiei pentru anul 1917. Totodată, în circulară se menţionează şi despre stabilirea bugetului pentru întreţinerea şefilor de miliţii pentru anul 1917 în suma egală cu bugetul întreţinerii foştilor şefi ai poliţiei ţariste, aceştia fiind ispravnicii şi polițmaisterii[3].

Organizare și resurse umane

După reforma internelor, prima menţiune despre situaţia miliţiei din județul Chișinău, pe care o depistăm în baza izvoarelor documentare, este cea în contextul unui raport al şefului miliţiei județene, în urma circularei sub nr. 65150[4] din 5 septembrie 1917, emisă de către Direcția Principală a Miliției, transmisă comisarilor guberniali şi regionali, prin care acestora li se cer rapoarte privind situaţia miliţiilor în oraşe şi județe, sub aspect organizatoric. În acest caz, Comisarul gubernial al Basarabiei, Vladimir Cristi, la 19 septembrie 1917, prin circulara nr. 962, solicită șefilor miliției orășenești și județene aceste informații.

În acest context, la 2 noiembrie 1917, prin Circulara[5] nr. 1123[6], Șeful miliției județului Chișinău transmite Comisarului gubernial al Basarabiei Raportul privind organizarea și activitatea miliției județului Chișinău pentru perioada 1 aprilie 1917 – 1 noiembrie 1917.

În baza raportului dat[7], constatăm că Miliţia județului Chișinău era formată din șase sectoare miliţienești, care împreună asigurau ordinea şi securitatea a 203 343 mii de locuitori ai județului[8], cu o suprafaţa de 3 272 desetine[9].

În fruntea miliției județului Chișinău este şeful miliţiei, funcție care, la moment, era ocupată de către Andronachi Grigorie Vasilievici; studii: absolvent al Gimnaziului din Orenburg și al Școlii militare din Odesa; postul de muncă anterior: căpitan locotenent, onoruri: Calaver al ordinului Sf. Gheorghe în toate 3 treptele; Salariu ca șef al miliției județene: 6000 ruble pe an.

---

2 *ANA DGAN*. F. 1649. Inv. 1. D. 4, f. 81.
3 *Ibidem*.
4 *ANA DGAN*. F. 1820. Inv. 1, d. 1, f. 1.
5 Circulara este un ordin o dispoziție dată de un organ ierarhic superior către structurile subordonate, pe când un organ de acest gen prezintă – informații, rapoarte etc.)
6 *ANA DGAN*. F. 1820. Inv. 1. d. 1, f. 139
7 *Ibidem,* f. 141
8 *Ibidem,* f. 142.
9 Desetină – unitatea de măsură folosită de Rusia în întreg spațiu administrat inclusiv și în Basarabia; 1 desetină este egală cu 1,09 ha.

Şeful miliţiei judeţului Chişinău, conform structurii organizaționale, era secondat de către doi adjuncţi. Printre cei care au îndeplinit această funţcie în judeţul Chișinău îi amintim pe: Epuri Nicolaie Macarievici (Studii: absolvent al Facultăţii de Drept a Universitătţii din Petrograd; anterior activase temporar în funcția de judecător al sectorul nr. 6 din județul Bălți; Salariu ca adjunct al șefului miliției județene: 4000 ruble anual; Gorobeț Stepan Dumitrievici (Studii: absolvent al Școlii Județene; postul de muncă anterior: fost secretar al adunării Județene; Salariu ca adjunct al șefului miliției județene: 4000 ruble anual)[10]. Pe lângă şeful miliţiei şi cei doi adjuncţi, în cadrul biroului exista şi postul de secretar, funcţie deţinută la moment de către Maimesculov Igor Nicolaievici (Studii: a absolvit cursurile de la Școala de Horticultură din Basarabia; postul de muncă anterior: în cadrul cancelariei Administrației guberniale a Basarabiei; Salariu de secretar al miliției județene: 2.400 ruble anual). După cum am amintit, miliția județeană Chișinău era structurată în șase sectoare milițienești, conform surselor documentare[11], acestea aveau în frunte câte un șef de sector: Șeful sectorului I – Gheorghiev Nicolai Ghiorghievici (Studii: absolvent al Școlii Județene; postul de muncă anterior: cancelarist de voloste (Volostnoi pisari); Salariu: 4080 ruble per an); Secretar: Buslov Lev Vasilievici (Studii: 2 clase ale Școlii Ministeriale; postul de muncă anterior: conțopist. Salariu: 1200 ruble per an); Șeful sectorului II – Vacser-Codrean David Nicolaievici (Studii: a terminat 3 clase de gimnaziale; postul de muncă anterior: cancelarist de voloste; Salariu: 4080 ruble); Secretar: Ranga Vasile Ivanovici (Studii: a obținut educație în familie; postul de muncă anterior: conțopist; Salariu: 1200 ruble pe an); Șeful sectorului III – Coban Ivan Grigorievici (Studii: a terminat cele 4 clase a Școalii Orășenești; postul de muncă anterior: - conțopist; Salariu: 4080 ruble per an); Secretar: Glavaţkii Mihail Mihailovici (Studii: 2 clase ale școlii ministeriale; postul de muncă anterior: conțopist; Salariu: 1200 ruble per an); Șeful sectorului IV – Lebedi Serghei Ivanovici (Studii: studii medii; postul de muncă anterior: fost funcționar în cancelaria Guvernatorului Basarabiei (Comisarul Gubernial); Salariu: 4080 ruble per an)[12]. Secretar: Bâstriţkaia Liuba Iosifna (Studii: studii medii; postul de muncă anterior: a studiat la gimnaziul de fete Salariu: 1200 ruble per an); Șeful sectorului V – Iavorovschii Alexandr Gheorghevici (Studii: a absolvit Școala orășenească; postul de muncă anterior: supraveghetor; Salariu: 4080 ruble pe an); Secretar: Veracsa Evtihii Alexandrovici (Studii: educație la domiciliu; postul de muncă anterior: conțopist; Salariu: 1200 ruble pe an); Șeful sectorului VI – Orjehovschii Vladimir Ivanovici (Studii: educație la domiciliu postul de muncă anterior: fost conțopist; Salariu: 4080 ruble pe an); Secretar: loc vacant (Salariu: 1200 ruble pe an).

În acest context, pe lângă șeful miliției județene și sectoriștii la cele șase sectoare milițienești, constatăm că în cadrul miliției Județului Chișinău erau angajați și 16 adjuncți ai Șefilor de sectoare, toți fiind foști militari, aveau știință de carte sau aveau studii, concediați din diferite motive, cert este că, conform raportului[13], în cadrul statelor de personal mai erau funcții vacante. Salariul pe care îl primea

[10] *ANA DGAN*. F. 1820. Inv. 1. D. 1, f. 142.
[11] *Ibidem*.
[12] *Ibidem*, f. 142 verso.
[13] *Ibidem*, f. 142 verso.

fiecare adjunct este de 1320 ruble pe an, dacă acesta nu avea la dispoziție un cal, și respectiv, 1620 ruble pe an, pentru adjuncții, care aveau în dispoziție un cal.

Pe lângă adjuncți, statul major al miliției, în afara de miliționeri superiori, activau și miliționeri de rang inferior, numărul acestora fiind diferit, în funcție de numărul populației într-un sector sau altul[14]. Cât privește onorariul funcției, miliționerii superiori aveau un salariu de 840 ruble per an, fără cal, și 1140 ruble per an, cu cal. Diferența se explică prin necesitatea de a întreține animalul folosit în interes de serviciu. Cât privește miliționerii inferiori din cadrul Miliției județului Chișinău, aceștia erau în număr de 68 de persoane, toți fiind foști militari, cu studii incomplete, sau semianalfabeți), distribuiți pe lângă adjuncții șefilor de sector în diferite sate, ca funcție, se ocupau de transportarea și păzirea persoanelor reținute pentru diferite fapte, toți având un salariu de 720 ruble per an, cu cal – cu 300 ruble mai mult. Pe lângă miliționerii superiori și inferiori, în cadrul miliției județene activau și miliționeri călăreți, care, conform statelor de personal, sunt în număr de 94. Conform raportului șefului miliției județene, depistăm că numărul de cai nu era suficient pentru suplinirea structurii milițienești.

Dotarea miliţienilor

Angajații structurilor din cadrul miliției din Județul Chișinău dispuneau și de armament în dotare[15]. Șefii de sectoare aveau în dotare un revolver de tip Browninger; adjuncții aveau săbii de cavalerie (de draguni) și un revolver de tip Nogan; Miliționerii erau dotați cu spadă de cavalerist, o armă de tip Bergana și trei atribute: pumnal, spadă și lance.

Circulara din 6 iunie 1917 sub Numărul: 25635[16] privind utilizarea armei de foc

Departamentul miliţiei din cadrul Ministerului Afacerilor Interne din Rusia transmite comisarului gubernial al Basarabiei la 6 iunie circulara sub numărul: 25635 privind utilizarea armei de foc. Cert este că Circulara era emisă la 3 iunie 1917 de către ministrul Afacerilor Interne Serghei Urusov în baza articolului 30 al Regulamentului provizoriu cu privire la miliţie. În cadrul circularei este redată Instrucţiunea privind utilizarea armei de foc de către miliţieni în timpul serviciului.

Analiza conținutului Instrucțiunii relevă că miliționerul aflat în exercițiul funcțiunii putea recurge la utilizarea armelor de foc în următoarele situații: în cazurile când acesta este atacat de către o persoană cu armă; când acesta este grav atacat de către o persoană sau mai multe persoane fără arme; pentru apărarea cetățenilor în cazurile în care alte metode de apărare nu sunt eficiente; în momentul arestării infractorilor, dacă aceștia nu se supun ordinelor, sau în cazurile în care aceștia încearcă să evadeze; în cadrul urmăririi unor deținuți sau evadați din detenție etc. În toate aceste circumstanțe, utilizarea armamentului de către miliționeri era condiționată de obligația raportării imediate către superiori[17].

[14] *Ibidem*
[15] *Ibidem*, f. 143.
[16] *ANA DGAN*. F. 1649 Inv. 1. D. 6, f. 6.
[17] *Ibidem*

Atribuții și activitate

După conturarea cadrului organizatoric al miliției, ne îndreptăm atenția asupra modului în care aceasta și-a exercitat atribuțiile în județul Chișinău în perioada 1917-1918. Pe baza Raportului nr. 1123 al Șefului Miliției Județene din 2 octombrie 1917[18], vom analiza competențele specifice ale miliției județene și vom examina măsura în care acestea erau conforme cu prevederile Regulamentului provizoriu cu privire la Miliție. Această comparație va permite o evaluare clară a aplicării reglementărilor legale stabilite în aprilie 1917 și a impactului acestora asupra menținerii ordinii publice în Basarabia.

Printre atribuțiile depistate, miliția: **Asigură ordinea și securitatea publică;** ia toate măsurile legale pentru a combate criminalitatea; monitorizează situația sanitară în județ și starea drumurilor, podurilor, fântânilor etc., avertizează despre incendii și situații de boli epidemice; monitorizează activitățile de vânat, pentru a se respecta toate reglementările legale etc. **Contribuie/susține** cerința autorităților publice de conducere; execută solicitările legale ale autorităților publice prin diverse domenii; **Ține evidența** populației; evidența militară, evidența dezertorilor, evidența prizonierilor de război, adresa, locuințele; evidența marinarilor, evidența cetățenilor angajați în localități, care au părăsit locul de muncă fără permisiune sau se ascund de instanțele judecătorești; În județul Chișinău nu există un Birou de evidență a populației după viza de reședință, dar înregistrarea vizei de reședință se efectua doar pentru cetățenii din alte orașe și cetățenii străini (este un subiect complex, legat de evidența populației de atunci, în principiu, se ținea cont de locul de origine, îndeletnicire, atunci erau luați la evideență de autoritățile locale, e mai complicat pentru orașe, că aici evidența, pe lângă cea nominală, după locul de trai, era făcută și după îndeletnicire, statut social etc.). **Avertizează și preîntâmpină** activitățile ilegale, precum: jafurile populației față de bunurile marilor latifundiari – cunoscut sub renumitul termen de svoboda și vânzare a spirtului (alcoolului) în raza județului. Toată atenția se îndreaptă pentru a monitoriza și a informa cetățenii despre reglementările legale privind comercializarea alcoolului și despre sancțiunile și pedepsele primite în cazul unei acțiuni ilegale (jaf, comercializarea produselor interzise etc). **Realizează** cercetare penală și face ancheta; realizează legături cu instanțele judecătorești și cu miliția judiciară (de regulă, o structură ce se preocupa de cercetarea, anchetarea crimelor grave), în cazul în care aceasta există într-o regiune sau alta; Să dea tot concursul autorităților judecătorești și miliției judiciare orășene a Chișinăului întru cercetarea (căutarea) penală de anchetă pentru identificarea, reținerea și deferirea justiției a personalelor învinuite[19]. **Întreprinde activități, care completează misiunea de bază a miliției:** Recuperarea și colectarea, la solicitarea instituțiilor publice de conducere, a sumelor datorate față de stat, precum neachitarea în termen a impozitelor și taxelor față de stat de către contribuabili; De asemenea, se preocupa de recuperarea de la cetățeni a amenzilor și răspunde de citarea cetățenilor în instanțe. **Repartizarea atribuțiilor între șeful miliției județene și adjuncții acestuia:** Șeful miliției răspunde de conducerea generală în județ; unul dintre adjuncți gestionează

[18] *ANA DGAN*. F. 1820. Inv. 1. D. 1, f. 144.
[19] *Ibidem*.

activitatea externă a miliției (în afara cancelariei). Cel de-al doilea adjunct conduce cancelaria miliției județene; **Atribuțiile de activitate ale șefilor de sectoare/ comisarilor:** Personal și prin adjuncții săi să realizeze procedura de anchetă și să ia decizii pentru securitatea personală și a cetățenilor din cadrul sectorului; **Atribuțiile milițienilor superiori:** Prin supunerea totală adjunctului șefului de sector, conduc trupele de milițieni inferiori. **De către cine și când se verifică și se monitorizează activitatea milițienilor:** Șeful miliției și adjunctul care răspunde de activitatea exterioară, periodic fac revizii asupra activității milițienilor[20]; **Instructajul milițienilor:** Se face de către șeful miliției județene și de către adjunctul acestuia pentru activitatea exterioară atât prin prezentarea lor directă, cât și în momentul plecării pe loc pentru verificarea activității milițienilor; **Raportarea per activitate/ cheltuieli:** Zilnic se raportează despre întâmplările din județ comisarului județean al Miliției; săptămânal se transmit acțiunele/ măsurile întreprinse Comisarului Gubernial și Comisarului Județean; Rapoartele privind cheltuielile financiare se fac de către Conducerea Zemstvei Județene.

În baza raportului dat, am constatat 12 categorii de atribuții, fiecare reglementând un anumit aspect al activității milițienilor în județul Chișinău. În continuare, vom atrage atenția la prevederile din Regulamentul provizoriu cu privire la Miliție, pentru a elucida reglementările oficiale de la Petrograd în comparație cu reglementările identificate în activitatea miliției județului Chișinău. În Regulamentul provizoriu cu privire la Miliție[21] identificăm în cadrul Capitolului IV[22], toate atribuțiile oficiale reglementate de către Ministerul de Interne de la Petrograd, care, conform datelor, sunt 17 puncte la număr, unele dintre acestea fiind urmate cu subpuncte de la 1 la maxim 10.

Analizând raportul șefului miliției județene, observăm că, în totalitate, atribuțiile enunțate mai sus corespund celor stipulate în Regulament, în care, la prima vedere, constantăm că sunt mult mai multe la număr, însă cert este că fiecare punct, începând cu atribuția de asigurare a ordinii și securității publice, se regăsește în Regulament, cu o descriere mai amplă și mai bine expusă. Un exemplu care îl putem aduce este atribuția privind implicarea milițienilor în activități precum asigurarea securității publice a cetățeanului, care în Regulament este expusă prin înglobarea a 10 subpuncte de reglementări. Un alt exemplu ar fi atribuția nr. 5: Realizează cercetarea penală și face ancheta, care în cadrul Regulamentului este definită mai larg prin menționarea și a actelor normative după care se conduce miliția, în acest caz fiind Articolele 48-51 și 250-260 din Codul Penal din 1914. De asemenea, în cadrul Raportului observăm anumite atribuții speciale, precum punctul nr. 1 cu menționarea despre vânatul ilegal sau punctul nr. 3 cu jafurile populației față de bunurile marilor latifundiari sau comercializarea ilegala a spirtului (alcoolului), fapt care în Regulament nu se stipulează, decât prin expunerea generală a activităților ilegale, fără a menționa despre alcool sau anumite subiecte concrete. În opinia noastră, acest lucru ne demonstrează specificul fiecărui județ sau regiuni, prin elucidarea unor ilegalități concrete, care se comit în anumite localități din cadrul Basarabiei.

[20] *Ibidem*.
[21] *ANA DGAN*. F. 1648. Inv. 1. D. 1, f. 2.
[22] *Ibidem,* f. 10

Aspecte generale cu privire la activitatea miliţiei din judeţul Chişinău

Pe lângă aspectele organizatorice și de activitate a miliției din Județul Chișinău, în cadrul Raportului amintit depistăm și o serie de date, care ne definesc momentele-cheie din cadrul structurii milițienești, și anume funcționalitatea structurii ierarhice, prezentată de către noi prin prisma alegerii funcțiilor-cheie din cadrul miliției și coraportul acestora cu administrația atât a guberniei, cât și a județului: modul de alegere a Șefului miliției[23] (de către administrația județului/ democratic/ de către popor); Candidații (din partide/ din afara partidelor (starea sociala, categoria socială); Șeful miliției județene a fost ales democratic de către administrație, candidatul fiind din rândul categoriei țărănești și din Comitetul Central Moldovenesc. Modul de numire a personalului ierarhic inferior șefului: adjuncții șefului miliției se aleg pe cale democratică de către administrația județeană, la propunerea candidatului de către șeful miliției județene. Celelalte funcții se completează cu personal calificat prin alegerea directă a persoanelor, doar sub autoritatea șefului miliției. Respectarea disciplinei și a supunerii ierarhice față de șeful miliției: se respectă ierarhia funcțiilor conform organizării milițienești; Cazuri privind sancțiuni disciplinare se întâlnesc foarte rar în județ[24]; Interacțiunea organelor miliției cu Comisarul Gubernial/Județean: se supun și execută Dispozițiile emise de către aceștia, prin Rapoarte inverse. Interacțiunea organelor miliției cu Administrațiile: pe lângă numirea șefului miliției și a adjunctului acestuia, administrația nu se implică în activitatea miliției. Interacțiunea organelor miliției cu Partidele politice și cu Asociațiile de clasa: Miliția acționează doar în acord cu deciziile executivului Județean și a Comitetelor locale. Interacțiunea organelor miliției cu cetățenii: populația are atitudine de încredere față de structurile milițienești și în toate cazurile se adresează după ajutor. Plângeri/petiții asupra activității miliției: în ultima perioadă a fost înregistrată doar o plângere contra acțiunilor milițienilor în cazul dosarului cu privire la furt din satul Dragușeni, dosar, care se află la anchetatorul judiciar din Sectorul II al Județului Chișinău. Cazuri în care milițienii au fost implicați în infracțiuni și acțiuni indecente: fostul Șef al Miliției Județene a fost înlocuit de către Comisarul Gubernial la cerința autorităților publice (organizațiilor publice). De asemenea, în perioada curentă, au fost concediați și deferiți justiției 2 milițieni pentru infracțiuni. Structuri speciale ale miliției (cale ferată, uzine, de plase etc.): există miliția aeriană moldovenească, care, după posibilitate, la cerința Comisarului Județean, acordă ajutor precum transportarea trupelor suplimentare de milițieni. Opinia despre instituția de inspector guvernamental: conform aprecierilor, instituirea inspecturii este dorită, atât din motivul unei uniri a activităților structurii milițienești în Gubernie, cât și din interese precum rezolvarea competentă a problemelor confuze de către organele speciale. Regiuni din Județ, sate, care atrag atenția miliției (atât în sens bun, cât și în sens rău): nu s-au depistat regiuni sau anumite localități care ar atrage o atenție specială a miliției Județului Chișinău.

Pe baza datelor documentare identificate în raportul șefului miliției, putem formula următoarele constatări: Miliția județului Chișinău era organizată în conformitate cu Regulamentul provizoriu cu privire la miliție, fără a se înregistra

[23] *ANA DGAN*. F. 1820. Inv. 1. D. 1, f. 153.
[24] *Ibidem*.

abateri semnificative de la prevederile acestuia. Singura discrepanță constatată privește numărul adjuncților din cadrul miliției județene, care nu corespundea în totalitate normelor stabilite. Un alt aspect relevant care reiese din analiza acestor documente este situația socială din regiune. Conform informațiilor disponibile, populația manifesta un grad ridicat de încredere față de structurile milițienești, apelând la acestea în mod constant pentru asistență. Totuși, trebuie menționat că obiectivitatea acestei aprecieri rămâne incertă, fiind necesară o analiză suplimentară a contextului în care aceste date au fost raportate. Cu toate acestea, un indicator al transparenței și al monitorizării activității milițienilor poate fi observat prin prisma informațiilor care reflectă următoarele:

Conform nr. 9 al datelor documentare, observăm că *Fostul Șef al Miliției județene a fost înlocuit de către Comisarul Gubernial la cerința autorităților publice județene*, din cauza unor ilegalități, fapt din care constatăm că administrația locală era împuternicită asupra activității șefului miliției, în strictă conformitate cu Regulamentul provizoriu, care stipulează acest lucru. Cert este că administrația nu este abilitată cu implicarea în treburile interne ale miliției, decât prin monitorizarea activității șefului de miliție;

Un alt aspect, de asemenea, interesant este *deferirea în justiție a 2 milițieni*, din cadrul miliției județene pentru infracțiuni. Conform aceluiași Regulament provizoriu, identificăm că plângerile împotriva șefului miliției se pot depune la administrația județeană, procuror, inspector guvernamental sau la instanța de judecată, după caz[25], cât privește plângerile pentru ceilalți angajați, acestea se pot depune la șefii superiori, procuror și în instanțele de judecată.

Ultimul aspect la care ne vom referi este *opinia despre instituția de inspector guvernamental*: conform datelor documentare, identificăm că instituția ispectorului guvernamental este nou creată pentru organele de interne, fapt confirmat prin Articolul nr. 36 al Regulamentului[26], care stipulează că în cadrul tuturor gubernii-lor se instituie fucția de ispector guvernamental al miliției, în baza Regulamentului comisarilor guberniali și județeni. Interesant este faptul că Inspectorul guvernamental are împuternicirea de a suspenda activitatea șefului miliției atât județene cât și orășenești, dacă acesta încalcă reglementările legale.

Amplasarea sectoarelor milițienești în Județul Chișinău

Conform noilor reglementări din 23 septembrie 1917[27] miliția județului Chișinău își desfășura activitatea în cele șase sectoare milițienești: Sectorul I: cuprindea raza unităților administrativ teritoriale - volostelor Bolduresti, Nisporeni și Zberoaia; Cancelaria sectorului se afla în Nisporeni; Sectorul II: cuprindea raza unităților administrativ-teritoriale: Bujor, Lăpușna și Ciuciuleni; Cancelaria sectorului se afla în Ciuciuleni; Sectorul III: cuprindea raza unităților administrativ-teritoriale: Vasieni, Hâncești; Cancelaria sectorului se afla în Hâncești; Sectorul IV: cuprindea plasa: Ialoveni și Costești; Cancelaria sectorului se afla în orașul Chișinău, str. Piro-

[25] *ANA DGAN*. F. 1648. Inv. 1. D. 1, f. 12.
[26] *Ibidem*, f. 11.
[27] *ANA DGAN*. F. 1820. Inv. 1. D. 1, f. 150.

gov, casa nr. 19; (unde în perioada țaristă și-a avut sediul un oficiu al jandarmieriei județene (din 20 iulie 1990 și până în prezent această stradă o regăsim sub numele de str. M. Kogălniceanu, respectiv nr. 19)[28]. Sectorul V: plasa: Budești, Sireț și Mereni; Cancelaria sectorului se afla în orașul Chișinău, str. Sadovaia, casa nr. 15; (din 25 iulie 1991 își schimbă numele în str. A. Mateevici).

Concluzii

Prin analiza de față s-a evidențiat una dintre filele importante ale istoriei organelor de interne din Basarabia în perioada 1917-1918, respectiv atribuțiile și activitatea miliției județului Chișinău, care era organizată în șase sectoare milițienești, ce asigurau ordinea și securitatea unei populații de 203.343 de locuitori pe o suprafață de 3.272 desetine. Bine echipată și dotată cu arme, precum Berganam, revolvere de tip Browninger, Nogana, săbii de cavalerie, lance etc., noua structură de interne a funcționat în conformitate cu Regulamentul provizoriu cu privire la miliție, având atribuții vitale pentru societate, legate de menținerea ordinii publice, prevenirea și combaterea infracțiunilor, sprijinirea autorităților locale, monitorizarea stării drumurilor, a podurilor și a situației sanitare, prevenirea incendiilor și epidemiilor, supravegherea respectării reglementărilor privind vânătoarea și evidența populației, inclusiv a dezertorilor și prizonierilor de război, atribuții judiciare și fiscale etc.

Anexa 1. Date din raportul privind organizarea miliției din județul Chișinău (02.XI.1917)

Sector	Adresă	Număr de locuitori
I	plasa Boldurești, Nisporeni și Zberoaia; **Cancelaria** sectorului se afla în Nisporeni;	TOTAL: 203 343 locuitori
II	cuprindea raza unităților administrativ teritoriale: Bujorscaia (Bujor), Lapusneanscaia (Lăpușna) și Ciuciuleni; **Cancelaria** sectorului se afla în Ciuciuleni;	
III	cuprindea raza unităților administrativ teritoriale: Vasieni, Gânceşti (Hâncești); **Cancelaria** sectorului se afla în Gânceşti;	
IV	cuprindea plasa: Ialoveni și Costești; **Cancelaria** sectorului se afla în orașul Chișinău, str. Pirogov, casa nr. 19;	
V	plasa: Budești, Sireț și Mireni; **Cancelaria** sectorului se afla în orașul Chișinău, str. Sadovaia, casa nr. 15;	
VI	cuprindea plasa: Vorniceni și Novaci; **Cancelaria** sectorului se afla în satul Vorniceni;	

Sursa: ANA-DGAN. F. 1820. Inv. 1. D. 1, f. 150.

[28] Denumiri vechi și actuale ale străzilor din Chișinău PC: (https://chisineu.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/07/postarencu_strazile_chisinaului.pdf) (accesat 05.11.2024).